

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗАЙНЯТОСТІ НАСЕЛЕННЯ В ОДЕСЬКОМУ РЕГІОНІ

Дем'янчук М.А.

кандидат економічних наук, доцент кафедри
економіки та моделювання ринкових відносин

Петручок М.В.

студент 3 курсу напряму підготовки «Фінанси і кредит»
Одеський національний університет імені І.І. Мечникова

Зайнятість населення є головною характеристикою ринку праці і визначає соціально-економічний розвиток країни. В Україні, як і в будь-якій країні світу, регулювання зайнятості набуває особливого значення, оскільки циклічний характер ринкової економіки спричинює безробіття і викликає різноманітні соціально-економічні наслідки.

Зазначена проблематика перебуває в полі зору вчених, її різні аспекти досліджували такі українські науковці, як: М. Балджи, Д. Богиня, О. Грішнова, Н. Казюка, Е. Лібанова, Л. Лісогор, І. Шкіндюк та інші. Серед зарубіжних учених ці проблеми вивчали Д. Рікардо, В. Савченко, Ж. Сей, А. Сміт, Л. Харріс, А. Філіпс Ф. Хайек та інші. Тому метою роботи є дослідження особливостей та пошук шляхів удосконалення державного регулювання зайнятості населення в Одеському регіоні.

В Одеському регіоні, як і в цілому на державному рівні рівень зайнятості визначається за методологією міжнародної організації праці та на основі даних про зайнятість працездатного населення. Ці показники формуються на основі вибіркового обстеження домогосподарств і тому мають певні погрішності. Крім того, в нашій державі досить розповсюдженою є неповна зайнятість, а також неофіційна зайнятість окремих категорій населення. Основні показники названих соціально-економічних явищ можна поділити на дві групи [1]:

1) абсолютні, які відображають розміри, обсяг зайнятості й безробіття, відображаючи чисельність відповідно зайнятих і безробітних;

2) відносні, які показують рівень поширеності в суспільстві певного явища, відображаючи частку відповідної категорії відносно усього (або певної більшої категорії) населення.

У роботі здійснено дослідження рівнів зайнятості та безробіття населення Одеської області та України за даними сайтів Державної служби статистики та Державної служби зайнятості [3].

За даними Державної служби статистики України, ситуація на ринку праці залишається напруженою та характеризується скороченням зайнятості та зростанням безробіття.

Чисельність зайнятого населення у віці 15-70 років у I півріччі 2016 року становила 16,2 млн. осіб та, у порівнянні з I півріччям 2015 року скоротилася на 168 тисяч. Рівень зайнятості знизився з 56,5% до 56,2%. Найвищий рівень зайнятості спостерігався у м. Києві (62,4%), Харківській (59,7%) та Дніпропетровській області (59,0%), а найнижчий – у Донецькій (50,0%), Волинській (50,3%) та Тернопільській (51,6%) областях [3].

Разом з тим, намітилися позитивні тенденції щодо скорочення кількості зайнятих у неформальному секторі економіки. Так, кількість зайнятих у неформальному секторі економіки у I півріччі 2016 р., у порівнянні з відповідним періодом 2015 року, скоротилася на 376 тис. осіб та становила 4,0 млн. осіб.

Питома вага таких осіб у загальній кількості зайнятих скоротилася з 26,4% до 24,4%. Серед видів економічної діяльності найбільш поширеною неформальна зайнятість була у сільському, лісовому та рибному господарствах, в оптовій та роздрібній торгівлі, ремонті автотранспортних засобів, а також у будівництві.

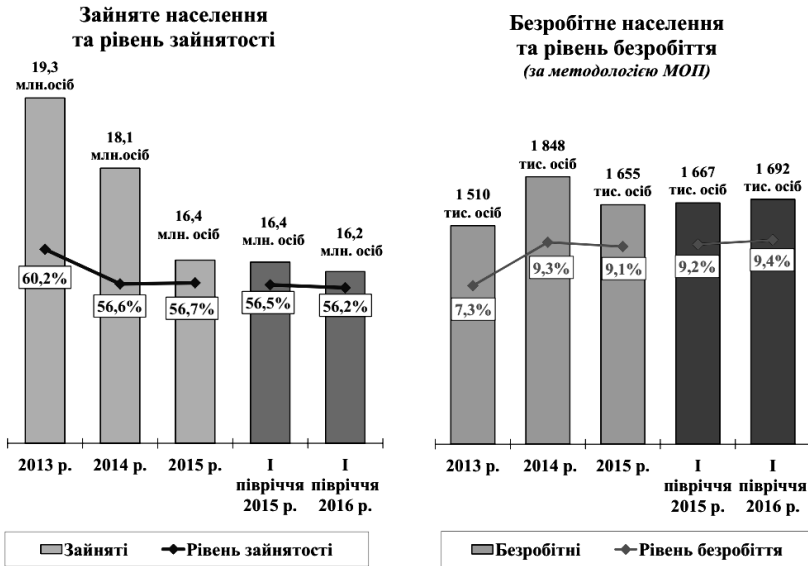

Рис. 1. Показники зайнятості населення України

Джерело: запозичено з [3]

Слід зазначити, що з початку року спостерігається позитивна тенденція щодо поступового зростання кількості застрахованих осіб. У вересні 2016 року кількість застрахованих осіб, за яких сплачується єдиний соціальний внесок, зросла на 206 тис. осіб та становила 10,6 млн. осіб. Зростання відбулося у 7 регіонах, найбільше – у Запорізькій обл. (122,2%), Львівській обл. (118,3%), м. Києві (114,9%) та Харківській обл. (114,4%) [3].

Кількість працівників, попереджених про заплановане масове вивільнення, у січні-жовтні 2016 року склала 277 тис. осіб, що на 124 тис. менше, ніж у відповідному періоді 2015 року. Найбільша кількість осіб, яких роботодавці попередили про вивільнення, у м. Києві – 45,4 тис. осіб, Харківській області – 221,4 тис. осіб, Дніпропетровській області – 18,9 тис. осіб та у Житомирській області – 17,7 тис. осіб [3].

За останніми даними Державної служби статистики України, у I півріччі 2016 року чисельність безробітних становила 1 691,5 тис. осіб та, у порівнянні з I півріччям 2015 року зросла на 24 тисячі. Рівень безробіття (за методологією МОП) зріс з 9,2% до 9,4% економічно активного населення.

Найнижчий рівень безробіття спостерігався саме в Одеській області (5,8%) [4].

В табл. 1 наведено дані щодо кількості економічно активного населення та кількості зайнятих в Одеській області.

Таблиця 1 – Динаміка рівня зайнятості населення Одеської області

Роки	Економічно активне населення				У тому числі зайняте населення			
	у віці 15-70 років		працездатного віку		у віці 15-70 років		працездатного віку	
	в середньому, тис. осіб	у % до населення відповідної вікової групи	в середньому, тис. осіб	у % до населення відповідної вікової групи	в середньому, тис. осіб	у % до населення відповідної вікової групи	в середньому, тис. осіб	у % до населення відповідної вікової групи
2000	1151,3	62,1	1051,5	70,4	1015,0	54,7	918,7	61,6
2001	1142,3	61,6	1046,5	69,9	1033,3	55,7	938,9	62,7
2002	1116,4	60,3	1018,7	68,1	1045,2	56,5	948,8	63,4
2003	1111,3	60,0	1034,2	69,0	1051,7	56,8	975,4	65,1
2004	1117,0	60,4	1025,0	68,4	1039,4	56,2	949,0	63,3
2005	1086,4	58,7	994,4	66,5	1028,1	55,6	936,1	62,6
2006	1095,2	59,3	1006,9	67,4	1039,2	56,2	950,9	63,7
2007	1108,2	60,0	1015,4	68,0	1059,7	57,4	966,9	64,8
2008	1117,8	60,6	1020,2	68,3	1067,2	57,9	970,0	65,0
2009	1115,5	61,0	1026,1	69,1	1040,2	56,9	950,8	64,0
2010	1112,5	61,3	1030,5	69,9	1044,5	57,5	962,5	65,3
2011	1115,2	61,8	1036,1	70,9	1048,5	58,1	969,4	66,3
2012	1126,0	62,8	1045,4	71,2	1060,4	59,2	979,8	66,7
2013	1124,0	63,0	1047,1	70,8	1064,5	59,6	987,6	66,8
2014	1081,9	60,8	1038,2	69,9	1009,4	56,7	965,7	65,0
2015	1086,3	61,2	1048,7	70,2	1016,2	57,3	978,6	65,8
Середній абсолютний приріст (скорочення) за 2000-2015 рр.	-4,3	-0,06	-0,2	-0,01	0,1	0,17	4,0	0,28

Джерело: розраховано автором на основі [3]

Дані табл. 1 свідчать, що за 2000-2015 роки кількість економічно активного населення у віці 15-70 років в середньому щороку скорочувалась на 4,3 тис. осіб, а його питома вага у загальній чисельності населення області – на 0,06 в.п. При цьому чисельність населення працездатного віку значно не змінилась і щороку скорочувалась на 200 чол. Це можна зокрема пояснити збільшенням пенсійного віку за вказаний період.

Механізм вдосконалення регулювання ринку праці Одеської області в умовах кризи являє собою низку правил щодо діяльності та взаємодії суб'єктів ринку праці та регіональних органів влади для покращення ситуації зайнятості населення в період кризи.

Результати дослідження дають змогу сформувати, на нашу думку, подальше впровадження ефективної системи реалізації політики зайнятості в області за такими компонентами:

- визначення цільових сегментів верст населення, що представлені на ринку праці;
- визначення пріоритетів щодо регулювання зайнятості по кожній сегментній групі.
- формування цільових програм підготовки кадрів для потреб регіону.
- розвиток центрів зростання економіки в області, з врахуванням навчання та зайнятості населення.
- забезпечення розвитку громадських структур, які призвані вирішувати питання щодо обміну інформацією, експертизи законопроектів, обговорення адміністративних рішень і громадських ініціатив.

Література:

1. Грішнова О. А. Економіка праці та соціально-трудові відносини: підруч. / О. А. Грішнова. – К. : Знання, 2004. – 536 с.
2. Основні показники ринку праці Одеської області [Електронний ресурс]: Головне управління статистики в Одеській області. – Режим доступу: <http://www.od.ukrstat.gov.ua/>
3. Щодо ситуації на ринку праці та діяльності державної служби зайнятості у січні-жовтні 2016 року [Електронний ресурс]: Державна служба зайнятості України – Режим доступу: <http://www.dcz.gov.ua/statdatacatalog/document?id=401365>.

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДПРИЄМСТВ РЕКРЕАЦІЙНОЇ СФЕРИ

Логінова Н.В.

здобувач кафедри економіки та моделювання ринкових відносин
*Одеський національний університет імені І.І. Мечникова,
м. Одеса, Україна*

Сучасний стан та розвиток українського суспільства передбачають високий рівень здійснення державної політики в різних сферах суспільного життя, у тому числі рекреаційної. Геополітичне положення, природні та людські ресурси, історико-культурна спадщина й традиції України сприяють розвитку національного туризму й рекреації.

Активізація розвитку рекреаційної сфери в Україні, проголошення її однією з пріоритетних галузей розвитку економіки значно збільшили інтерес дослідників до цієї сфери. Серед вчених, які займаються дослідженням даної проблематики можна відзначити: А.И.Амоша, Гудзь П.В., Казачковская Г.В., Кобанец Л.А., В.К. Мамутов, Мацола В.І., Страчкова Н.В., Харічков С.К. Шаптала О., Шмагина В.В., та інших. Нові соціально-економічні умови, в яких відбувається розвиток державності України вимагає певних змін і реформ. Актуальними постають питання конкурентоспроможності української рекреаційної сфери. Тому метою роботи є аналіз ефективності нормативно-правового забезпечення підприємств рекреаційної сфери.

Найважливішими міжнародними нормативно-правовими документами в рекреаційно-туристичній сфері є: «Загальна резолюція з розвитку туризму» (Рим, 1963 р.), «Конвенцію ЮНЕСКО про охорону всесвітньої культурної і природної спадщини» (1972 р); «Манільська декларація з світового туризму» (Філіппіни, 1980 р.), «Документ Акапулько» (Мексика, 1982 р.); «Хартія туризму» та її складова – «Кодекс туриста» (Софія, 1985 р.); «Гаазька 101 декларація з туризму» (Нідерланди, 1989 р.); «Декларація Ріо про навколишнє середовище і розвиток» (Бразилія, 1992 р.), «Рамкова Конвенція про зміну клімату» (Бразилія, 1992 р.) та її додаток «Кіотський протокол» (Еквадор, 1997), «Глобальний етичний кодекс туризму» (Сантьяго, 1999 р).

Сучасний розвиток рекреації в Україні показує, що ефективність державної рекреаційно-туристичної політики перш за все визначається досконалістю нормативно-правової бази. Підтвердженням цьому є думка В.І. Цибуха щодо державного регулювання рекреаційно-туристичної сфери «Від стану правового забезпечення в Україні в цілому і правового забезпечення функціонування туристичної індустрії зокрема залежить й існування туризму в